

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą

Data posiedzenia: 24 marca 2010 r.

Nr posiedzenia: 60

Posiedzeniu przewodniczył: senator Andrzej Person – przewodniczący komisji.

Porządek posiedzenia: 1. Informacja na temat sytuacji Polonii niemieckiej ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień oświaty i problemów organizacji polonijnych.

W posiedzeniu uczestniczyli:

- senatorowie członkowie komisji: Łukasz Abgarowicz, Krystyna Bochenek, Barbara Borys-Damińska, Władysław Dajczak, Janina Fetlińska, Stanisław Gogacz, Marek Konopka, Roman Ludwiczuk, Maria Pańczyk-Pozdziej, Andrzej Person, Sławomir Sadowski, Tadeusz Skorupa, Andrzej Szewiński, Stanisław Zając,
- senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk,
- zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Spraw Zagranicznych:
 - pierwszy radca Gerard Pokruszyński,
 - zastępca dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią Marta Sęk-Spirydowicz,
 - Ministerstwo Edukacji Narodowej:
 - naczelnik Wydziału ds. Polonii, Migracji i Wielokulturowości w Departamencie Współpracy Międzynarodowej Maria Mazur,
 - referendarz w Departamencie Współpracy Międzynarodowej Agata Wieszcza,
 - Kancelaria Prezesa Rady Ministrów:
 - dyrektor Biura Pełnomocnika PRM ds. Dialogu Międzynarodowego Krzysztof Miszczak,
 - radca Prezesa Rady Ministrów Adam Krzymowski,
 - Biuro Pełnomocnika PRM ds. Dialogu Międzynarodowego Wojciech Soczewica,
 - Ambasada RP w Berlinie:
 - kierownik wydziału konsularnego Mariusz Skórko,
 - Konsulat Generalny RP w Hamburgu:
 - konsul generalny Andrzej Osiak,
 - Konsulat Generalny RP w Kolonii:
 - konsul generalny Jolanta Róża Kozłowska,
 - Konsulat Generalny RP w Monachium:
 - konsul generalny Elżbieta Sobótka,
 - Kongres Polonii Niemieckiej:
 - prezes Wiesław Lewicki,
 - rzecznik prasowy Agata Lewandowski,

- Związek Polaków „Zgoda”:
 - prezes Krzysztof Nowacki,
- Polska Rada w Niemczech:
 - prezes Aleksander Zając,
- Związek Polaków w Niemczech spod znaku „Rodła”:
 - prezes Marek Wójcicki,
- Polska Macierz Szkolna w Niemczech:
 - prezes Józef Malinowski,
- Polska Misja Katolicka:
 - proboszcz ks. prałat dr Ryszard Mroziuk
- Stowarzyszenie Chrześcijańskie Centrum Krzewienia Kultury, Tradycji i Języka Polskiego w Niemczech:
 - członek inż. Wiesław Kempa,
 - koordynator nauczania języków ojczystych Halina Koblenzer,
 - członek Mariola Sabadasz,
- Polsko-niemieckie Stowarzyszenie kulturalne - Polonica:
 - prezes Aleksandra Prosciewicz,
- Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”:
 - prezes Zarządu Maciej Płażyński,
 - kierownik działu programowego Iwona Borowska-Popławska
- Fundacja Semper Polonia:
 - prezes Marek Hauszyld,
 - dyrektor Biura Zarządu Ireneusz Chodorek,
- Stowarzyszenie Akademia Wilanowska:
 - prezes Witold Płusa,
- przedstawiciele mediów:
 - prezes zarządu Klubu Publicystów Polonijnych Jerzy Wojciewski,
 - dziennikarz Polskiej Agencji Prasowej „Polonia dla Polonii” Czesław Dondziło,
- oraz
 - działaczka polonijna Genoveva Nowacka,
- przedstawiciele Kancelarii Senat RP:
 - dyrektor Biura Polonijnego Artur Kozłowski.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1 Przewodniczący komisji senator Andrzej Person powitał gości oraz przedstawił tematykę i cele posiedzenia. Nawiązał do przypadającego w 2011 r. 20-lecia podpisania Traktatu pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy oraz zaplanowanej również na rok 2011 Polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

Wicedyrektor Departamentu Współpracy z Polonią w MSZ Marta Sęk-Spirydowicz poinformowała, że w opinii władz polskich realizacja przez stronę niemiecką Traktatu polsko-niemieckiego jest niezadowolająca, szczególnie, jeśli chodzi o artykuły 20-22. Największym problemem są kwestie oświatowe – niedostateczny dostęp do nauki języka polskiego w ramach szkolnictwa publicznego oraz brak wsparcia nauczania języka polskiego w ramach szkolnictwa społecznego. M. Sęk-Spirydowicz podkreśliła, że w ostatnim czasie zmienił się klimat rozmów bilateralnych, co daje nadzieję na poprawę sytuacji Polonii niemieckiej.

Następnie głos zabrali przedstawiciele placówek konsularnych w Niemczech:

- kierownik Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Berlinie Mariusz Skórko,
- konsul generalny RP w Kolonii Joanna Róża Kozłowska,

- konsul generalny RP w Monachium Elżbieta Sobótka,
- konsul generalny RP w Hamburgu Andrzej Osiak,

którzy omówili sytuację nauczania języka polskiego w poszczególnych okręgach konsularnych. W dalszej kolejności głos zabrali przedstawiciele organizacji polonijnych w Niemczech.

Prezes Kongresu Polonii Niemieckiej i przewodniczący Konwentu Organizacji Polskich w Niemczech Wiesław Lewicki zapoznał komisję z wybranymi postulatami przekazanymi przez Konwent stronie niemieckiej podczas spotkania 11 lutego 2010 roku w Berlinie.

Prezes Związku Polaków w Niemczech spod znaku „Rodła” Marek Wójcicki omówił bieżącą sytuację Związku, jak również współpracę z władzami regionalnymi oraz innymi organizacjami i grupami nieformalnymi.

Prezes Polskiej Macierzy Szkolnej w Niemczech Józef Malinowski podziękował za dotychczasowe wsparcie finansowe Senatu RP oraz za współpracę ze Stowarzyszeniem „Wspólnota Polska”. Podkreślił ogromne potrzeby, jeśli chodzi o nauczanie języka polskiego w Niemczech, a następnie zwrócił do komisji oraz przedstawicieli rządu o:

- wydanie legitymacji szkolnej dla polskich uczniów w Niemczech,
- zrównanie statusu nauczycieli języka polskiego w organizacjach z tym, jaki mają nauczyciele w punktach nauczania finansowanych przez rząd niemiecki,
- większe wsparcie instytucjonalne organizacji w Niemczech, przynajmniej do czasu uzyskania pomocy ze strony niemieckiej.

Na zakończenie J. Malinowski wyraził negatywną opinię na temat dotychczasowej współpracy polonijnych organizacji oświatowych w Niemczech.

Prezes Polskiej Rady w Niemczech Aleksander Zając zwrócił uwagę na najważniejsze problemy, z jakimi boryka Polonia w Niemczech, w szczególności:

- nierealizowanie przez stronę niemiecką zapisów Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy,
- problemy z dostępem do kształcenia w języku polskim w systemie szkolnym i pozaszkolnym,
- brak dostępu do mediów polonijnych,
- problemy z finansowaniem działalności programowej organizacji polonijnych.

Naczelnik Wydziału ds. Polonii, Migracji i Wielokulturowości w Departamencie Współpracy Międzynarodowej MEN Maria Mazur odniosła się do postulatu Józefa Malinowskiego dotyczącego wydania legitymacji szkolnej polskim uczniom w Niemczech. Poinformowała, że prowadzone są rozmowy na ten temat z innymi ministerstwami, jednak przede wszystkim konieczne będzie najpierw wprowadzenie akredytacji szkół polonijnych.

Aleksander Zając zwrócił się do Związku Polaków w Niemczech o współpracę w ramach Konwentu Organizacji Polskich w Niemczech oraz o pomoc strony polskiej w pozyskiwaniu środków unijnych na działalność organizacji.

Dyrektor Biura Polonijnego Kancelarii Senatu Artur Kozłowski poinformował o możliwości skorzystania ze środków unijnych w Polsce, jak również w kraju zamieszkania. A. Kozłowski dodał, że Kancelaria Senatu, jak również MSZ planuje zorganizowanie w bieżącym roku kolejnego szkolenia na ten temat. Na zakończenie przypomniał, że istnieje możliwość sfinansowania przez Kancelarię Senatu kosztów zlecenia przygotowania aplikacji o środki unijne.

Prezes Związku Polaków "Zgoda" Krzysztof Nowacki poinformował o złej sytuacji finansowej Domu Polskiego w Recklinghausen.

Koordynator nauczania przedmiotów ojczyustych przy Chrześcijańskim Centrum Krzewienia Kultury, Tradycji i Języka Polskiego w Niemczech Halina Koblenzer podziękowała za pomoc finansową Senatu RP oraz za dobrą współpracę z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Stowarzyszeniem „Wspólnota Polska” oraz Fundacją Semper Polonia, a następnie omówiła najważniejsze problemy oświaty polonijnej w Niemczech.

Proboszcz Polskiej Misji Katolickiej ks. prałat dr Ryszard Mroziuk podziękował za zorganizowanie posiedzenia komisji oraz wyraził nadzieję na rozszerzenie działalności Misji związanej z nauczaniem języka polskiego.

Rzecznik prasowy Kongresu Polonii Niemieckiej Agata Lewandowska poinformowała o założeniu Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich w Niemczech, po czym przedstawiła powody, dla których organizacje polonijne w Niemczech są postrzegane jako „kanapowe” i nie brane pod uwagę. Wymieniła m.in. rozczłonkowanie, brak przepływu informacji wynikający z braku dobrej jakości czasopisma polonijnego, czy brak oferty organizacji skierowanej do młodzieży. A. Lewandowska

zwróciła się o pomoc w przygotowywaniu aplikacji o dofinansowanie projektów ze środków unijnych oraz poparła wydanie legitymacji dla polskich uczniów w Niemczech.

Prezes Polsko-niemieckiego Stowarzyszenia kulturalnego – Polonica Aleksandra Prosciewicz podkreśliła, że największym problemem organizacji polonijnych jest brak finansów oraz poinformowała, że z tego powodu w tym roku, po 5 pięciu latach działalności, został zamknięty Dom Polski w Berlinie. Na zakończenie A. Prosciewicz pokrótce zaprezentowała działalność kulturalną Stowarzyszenia Polonica oraz wezwała organizacje polonijne do lepszej współpracy.

Członek stowarzyszenia Chrześcijańskiego Centrum Krzewienia Kultury, Tradycji i Języka Polskiego w Niemczech inż. Wiesław Kempa zwrócił się do organizacji polonijnych o wyznaczenie wspólnych dalekosiężnych celów oraz stopniowe rozwiązywanie istniejących problemów. Podkreślił, że obecnie w Niemczech jest dobry klimat do prowadzenia rozmów, co należałoby wykorzystać.

Prezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Maciej Płażyński zachęcił organizacje polonijne do głośniejszego wyrażania swoich oczekiwań wobec strony niemieckiej. Podkreślił kluczową rolę oświaty polonijnej w zachowywaniu tożsamości narodowej oraz wyraził ubolewanie, że tylko ok. 3 proc. polskich dzieci w Niemczech uczy się języka polskiego – dla porównania w Chicago aż 75 proc.

W dyskusji wzięli udział senatorowie: Barbara Borys-Damięcka, Krystyna Bochenek, Janina Fetlińska, Andrzej Person, Tadeusz Skorupa, Maria Pańczyk-Pozdziej, Dorota-Arciszewska-Mielewczyk.

Senator Barbara Borys-Damięcka poparła postulat J. Malinowskiego dotyczący wydania legitymacji szkolnych uczniom w Niemczech oraz zwróciła się do przedstawicieli MEN o pilne zajęcie się tą kwestią. B. Borys-Damięcka odniosła się również do wyników raportu z badań Instytutu Zachodniego „Polskie i polskojęzyczne organizacje w Niemczech”, wskazującego, że organizacje podlegają procesowi starzenia się, ponieważ nie starają się angażować w swoją działalność młodzieży. Senator zaapelowała do organizacji o większą jedność i współpracę.

Senator Janina Fetlińska przedstawiła projekt wspólnego stanowiska komisji i organizacji polonijnych. Projekt poparł senator Tadeusz Skorupa oraz senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk.

W odpowiedzi przewodniczący komisji zaproponował dopracowanie stanowiska i przyjęcie go na kolejnym posiedzeniu komisji ze względu na brak kworum.

Senator Maria Pańczyk-Pozdziej zwróciła uwagę, że w opinii Polaków w Niemczech organizacje polonijne są mało aktywne i niewidoczne, szczególnie jeśli chodzi o działalność kulturalną.

Senator Tadeusz Skorupa wezwał organizacje polonijne do większego zaangażowania na rzecz pielęgnowania tradycji polskiej oraz zapewnił o wsparciu finansowym Senatu RP.

Senator Dorota Arciszewska-Mielewczyk zaapelowała o zorganizowanie wspólnego posiedzenia Komisji Spraw Emigracji Łączności z Polakami z Granicą, Komisji Spraw Zagranicznych i Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz z udziałem ministrów właściwych resortów.

Na zakończenie przewodniczący komisji senator Andrzej Person podziękował działaczom polonijnym za ich zaangażowanie oraz zapewnił, że sprawy mniejszości narodowych będą podnoszone podczas sprawowania przez Polskę prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingsową.

Sporządzono w Biurze Prac Senackich